

УДК: 339.54(477)

<https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-19>

Я.І. Глущенко,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського», м. Київ (Україна)
<https://orcid.org/0000-0003-1454-0369>

О.О. Корогодова,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського», м. Київ (Україна)
<https://orcid.org/0000-0003-2338-365X>

Н.О. Черненко,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського», м. Київ (Україна)
<https://orcid.org/0000-0002-7424-7829>

К.В. Петренко,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського», м. Київ (Україна)
<https://orcid.org/0000-0002-2322-9030>

АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДУНАЙСЬКОГО БАСЕЙНУ В УКРАЇНІ

Доведено доцільність вивчення питань оцінювання економічного потенціалу суб'єктів господарювання Дунайського басейну з урахуванням уваги міжнародної спільноти до проблем території, на якій розташована дельта. У статті визначено компоненти оцінювання економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів: виробничу, природно-ресурсну, трудову, інноваційну, інвестиційну. Охарактеризовано природно-ресурсні можливості реалізації економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізовані у басейні Дунаю в Україні. Проаналізовано показники виробничої компоненти економічного потенціалу суб'єктів Одеської області: динаміку валового регіонального продукту; кількість суб'єктів господарювання; динаміку та структуру експорту товарів і послуг; фінансові результати провідних підприємств. Встановлено, що результати аналізу показників Одеської області за 2017–2022 рр. довели наявність потужного економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності в частині: виробничої компоненти (машинобудування, сільське господарство, транспорт, хімічна, харчова, легка промисловості,

енергетика); природно-ресурсної (природно-кліматичні умови, різноманіття ландшафту). Відзначено переважання в експорті товарів сільськогосподарської продукції, а в експорті послуг – транспортних. Встановлено, що суб'єкти господарювання для ведення зовнішньоекономічної діяльності залишаються залежними від імпорту мінеральних продуктів, машин, обладнання. Опрацювання результатів проведеного аналізу і аналітичних звітів дало можливість визначити ризики зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання Одеської області. Сформульовано рекомендації, щодо підвищення потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням факторів впливу і ризиків, які можуть бути використані для подальшої розробки стратегій розвитку Одеської області, Ізмаїльського району та окремих суб'єктів господарювання. Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у поглибленні теоретичних положень та удосконаленні науково-методичних засад оцінювання економічного потенціалу суб'єктів господарювання для ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: *потенціал, економічний потенціал, зовнішньоекономічна діяльність, суб'єкти господарювання, басейн Дунаю, дельта Дунаю*

JEL classification: *L10, M21, R10, R19, R58, Q20*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вітчизняна економіка з початку повномасштабного вторгнення переживає суттєвий вплив негативних факторів: постійні обстріли, що призводять до руйнування інфраструктури, значні обсяги замінованих сільськогосподарських земель, які не можуть бути використані у господарській діяльності, наявність військових відходів, що погіршують екологічну ситуацію досить чутливих прибережних середовищ.

Незважаючи на масштабність економічних проблем, українська економіка продовжує працювати, і одним із стратегічних напрямів розвитку є підвищення потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізуються на території басейну Дунаю в Україні.

Відповідно до положення ініціатив Європейської комісії у сфері «Блакитної економіки», Україна має всі передумови для подальшого розвитку морського, водного транспорту, рибальства, прибережного та морського туризму, аквакультури. Крім того, місцевість басейну річки Дунай в Україні має досить потужний рекреаційний потенціал, унікальні екосистеми, сприятливі кліматичні умови

та природні лікувальні ресурси. Особлива увага прикута до регіону дельти Дунаю, що є частиною Південного рекреаційного регіону України. Врахування результатів оцінки потенціалу зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання у сфері рекреації, туризму, транспорту, сільського господарства та інших галузей матиме зростаючий вплив на економіку не тільки України, а й всіх країн басейну Дунаю.

Дослідження проводилось у рамках виконання проекту «Danube Wetlands and flood plains Restoration through systemic, community engaged and sustainable innovative actions» («Відновлення Дунаю шляхом системних та сталих інноваційних заходів із залученням громадськості»), грантова угода №101113015, договір № П/0001.01/0302.01/2/2023 від 19.05.2023 р. між КПІ ім. Ігоря Сікорського та Європейським виконавчим агентством з клімату, інфраструктури та навколишнього середовища (CINEA)).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Дослідженню економічного потенціалу суб'єктів господарювання присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених І.А. Ажаман, М.В. Гронської, Н.В. Пуціної [1], Т.В. Бабан [2], К.В. Васківської, Л.Д. Лозінської [7], В.А. Васюренко [8], О.В. Величко [9],

О.І. Гончар, О.О. Лабунець, В.О. Лабунець [11], М.О. Дергалюка [12], Р. Квасницької, М.В. Тарасюка [15], Л.В. Ковалюк [16], Н.С. Краснокутської [17], В.М. Мережка [18] та ін. Особливості зовнішньоекономічної діяльності висвітлено у працях О.Ю. Акименко [2], Т.О. Бабан [3], І.В. Бабій [4], Ю.А. Білянського [5], О.З. Зелінської [13], І.І. Зрайла [14], Т.С. Павлюк [20], І.О. Платонові [21] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне внеску науковців у розвиток проблематики визначення та оцінювання потенціалу суб'єктів мікрорівня, особливостей їх зовнішньоекономічної діяльності, слід зазначити, що питання оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання потребують подальшого науково-методичного опрацювання. Це зумовило вибір теми, формулювання мети, визначення завдань та структури дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдань). Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних положень, розробка науково-практичних рекомендацій щодо оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, які локалізуються на території Дунайського басейну в Україні. Відповідно для досягнення поставленої мети доцільно вирішити такі завдання: проаналізувати науково-методичні положення та визначити компоненти оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання; провести оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізуються на території Дунайського басейну в Україні; за результатами оцінювання сформулювати рекомендації, які враховують фактори впливу та ризику зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізуються на території Дунайського

басейну в Україні та сформулювати рекомендації.

Для розв'язання поставлених завдань використано такі наукові методи: методи аналізу, синтезу, узагальнення – для дослідження та систематизації теоретико-методичних підходів щодо оцінювання економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання; методи порівняння, статистичного групування, методи економічного аналізу – для аналізу показників виробничого, природно-ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання, що локалізуються на території басейну Дунаю в Україні; ризик-орієнтований підхід, метод логічного аналізу та синтезу, метод формалізації – для визначення та обґрунтування факторів та ризиків, що впливають на економічний потенціал зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання; табличний метод, графічний метод – для наочного подання результатів оцінювання економічного потенціалу суб'єктів господарювання для ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У вітчизняній літературі можна зустріти різні підходи до трактування та визначення компонент економічного потенціалу суб'єктів господарювання. Ґрунтовний етимологічний та історичний аналіз терміна «потенціал» і «потенціал підприємства» був проведений Н.С. Краснокутською у монографії, присвяченій потенціалу торговельних підприємств. Авторка пропонує розглядати «потенціал підприємства у системі координат «ресурси-здатності-компетентності», де ресурсна площина розкриває феномен перетворення можливостей в здатності, а здатності через їх розкриття, закріплення й оновлення трансформуються у компетентності» [17, с. 18–19]. Один із вітчизняних учених, В.М. Мережка, систематизував трактування поняття «економічний потенціал підприємств», запропонував триаду ключових передумов

(здатності або можливості підприємства, наявні ресурси, інструменти та важелі й результати) і надав власне визначення цього терміна: «здатності або можливості підприємства досягати бажаних результатів в економічній діяльності за допомогою наявних ресурсів» [18, с. 40]. У переважній більшості праць, присвячених дослідженням економічного потенціалу підприємств, автори пов'язують його із здатністю, можливостями, наявними ресурсами [1; 7; 8; 9; 11; 12; 14; 15; 16; 17]. Слід погодитись із В.М. Мережком [18], що у сучасних умовах інтегрованості економік країн у світову економіку з високим рівнем конкурентоспроможності та мінливості оцінювання економічного потенціалу потребує акцентування уваги не тільки на можливостях і здатності, а й на результативності діяльності. До основних компонент економічного потенціалу підприємств в науковій

літературі прийнято відносити: природно-ресурсну, виробничу, трудову (людський капітал), інноваційну та інвестиційну [1; 7; 8; 9; 11; 12; 14; 15; 16; 17].

Виробнича компонента економічного потенціалу може бути оцінена за допомогою показників обсягу валового регіонального продукту (ВРП), галузевої структури, транспортної інфраструктури (наявність морських, річкових портів, залізничних та автомобільних шляхів, аеропортів та інших видів транспорту). Враховуючи, що об'єктом нашого дослідження є економічний потенціал для ведення зовнішньоекономічної діяльності, доцільно серед показників також розглянути обсяги експорту та імпорту.

На рис. 1 наведено динаміку валового регіонального продукту Одеської області та його частку у загальному підсумку за 2012–2021рр.

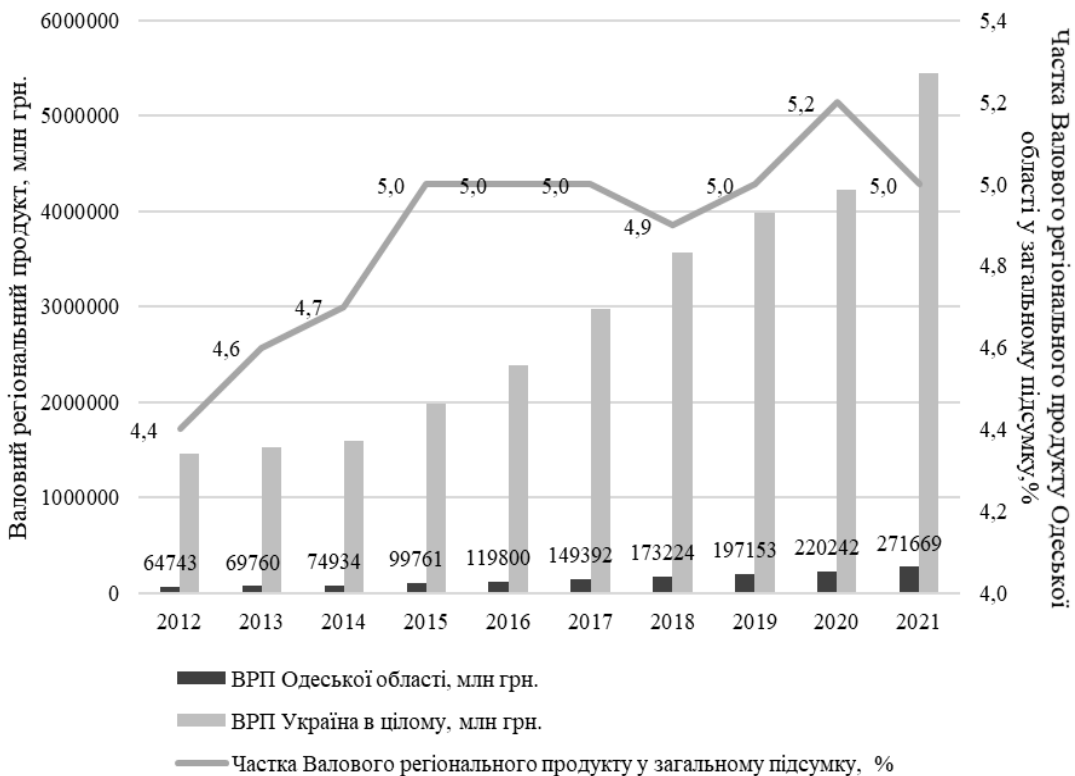

Рис. 1. Динаміка валового регіонального продукту Одеської області та його частки у загальному підсумку за 2012–2021рр.

Побудовано за даними [6].

Наведені на рис.1 дані свідчать про стійку тенденцію зростання валового регіонального продукту Одеської області. Якщо у 2012 р. ВРП Одеської області дорівнював 64743 млн грн, то у 2021 р. він зріс до 271669 млн грн. Щодо частки ВРП Одеської області у загальному підсумку, можна побачити, що вона коливається від 4,4 (2012 р.) до 5,2% (2020 р.).

Розглянемо в цілому, як змінювалась динаміка кількості суб'єктів господарювання у Одеській області за 2017–2021 рр. За даними Головного управління статистики в Одеській області за 2017–2021 рр., загальна кількість суб'єктів господарської діяльності в області (рис. 2.) коливалась у діапазоні від 127773 (2017р.) до 138750 (2020 р.). З 2017 по 2020 рр. спостерігалася стійка тенденція зростання, у 2021 р. кількість суб'єктів знизилася до 132857 од. Серед суб'єктів господарювання превалюють фізичні особи-підприємці.

Щодо кількості суб'єктів господарювання в Ізмаїльському районі Одеської області, то за досліджуваний період спостерігається тенденція зменшення суб'єктів. Якщо у 2017 р. їх було 9831 од., то у 2021 р. – 7789 од. Як і в цілому по області, фізичних осіб підприємців значно більше, ніж підприємств. Стосовно кількості фізичних осіб підприємців Ізмаїльського району до їх загальної кількості, то частка коливається від 7,9% (2017 р.) до 6,1% (2021 р.); кількість підприємств Ізмаїльського району до їх загальної кількості, у свою чергу, коливається від 6,8% (2017 р.) до 4,7 % (2021 р.).

Проведемо оцінювання виробничої компоненти економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання Одеської області. За даними Головного управління статистики в Одеській області за 2017–2022 рр. (рис. 3), експорт товарів

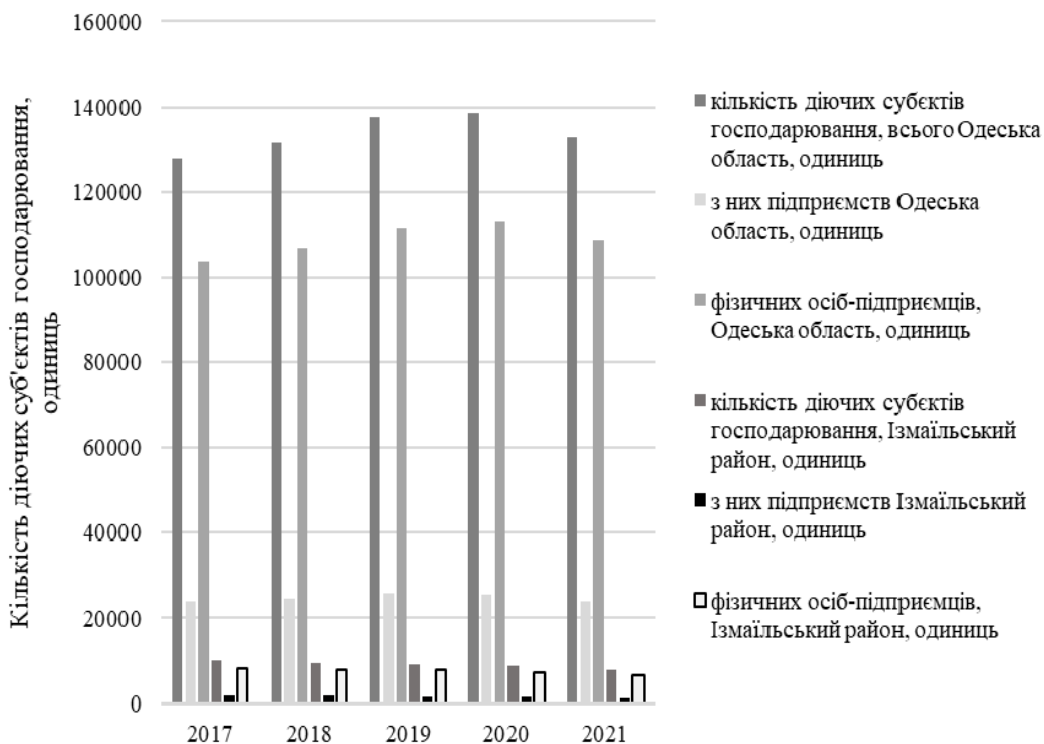

Рис. 2. Динаміка кількості суб'єктів господарювання в Одеській області та Ізмаїльському районі за 2017–2021рр.
Побудовано за даними [28].

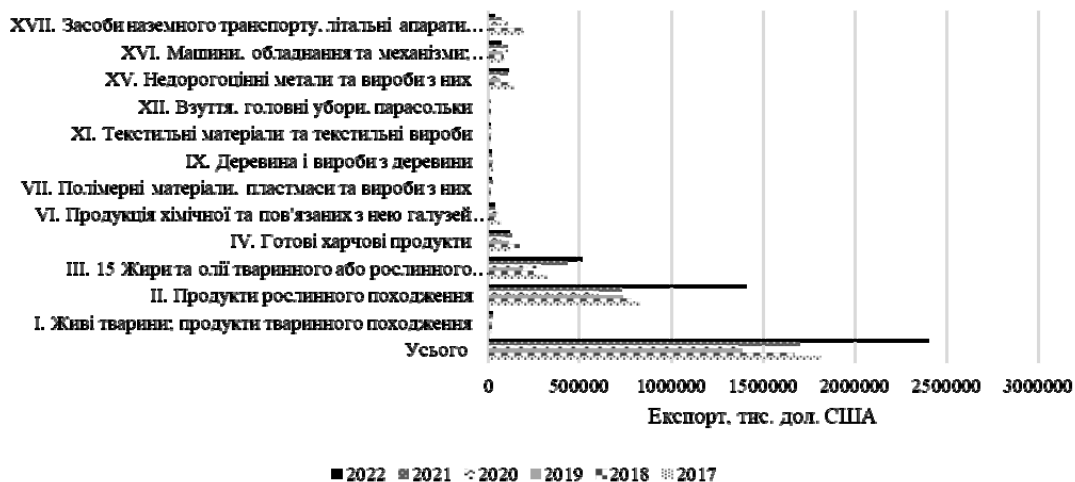

Рис. 3. Динаміка експорту товарів Одеської області за 2017–2022 рр.
Побудовано за даними [26].

коливався у діапазоні від 1360570 тис. дол. (найнижче значення – 2020 р.) до 2400406,4 тис. дол. (найвище значення – 2022 р.). Слід зазначити, що основним фактором різкого зниження обсягів експорту у 2020 р. був негативний вплив пандемії COVID-19 на більшість галузей економіки як країни в цілому, так і економіки окремих областей.

Аналіз товарної структури доводить, що в експорті провідні позиції займають продукти рослинного походження (діапазон коливань від 600734,9 тис. дол. (2020 р.) до 1410770,6 тис. дол. (2022 р.)), жири та олії тваринного та рослинного походження (діапазон коливань від 181993,6 тис. дол. (2019 р.) до 512617,9 тис. дол. (2022 р.)). Серед груп товарів, обсяги експорту яких також досить суттєві в Одеській області, слід відзначити: засоби наземного транспорту, літаючі апарати, плаваючі засоби; недорогоцінні метали та вироби з них; машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання.

Щодо імпорту товарів, то за даними Головного управління статистики в Одеській області, він перевищував експорт з 2019 по 2021 рр. (рис. 4). Коефіцієнт співвідношення експорту

та імпорту товарів у Одеській області дорівнював: у 2017 р. – 1,24; 2018 р. – 1,07; 2019 р. – 0,73; 2020 р. – 0,62; 2021 р. – 0,74; 2022 р. – 1,13. Обсяги імпорту коливалися у діапазоні від 1465877,7 тис. дол. (найнижче значення – 2017 р.) до 2306677,2 тис. дол. (найвище значення – 2021 р.).

Аналіз товарної структури імпорту свідчить, що найбільшу частку займають групи товарів: мінеральні продукти (діапазон коливань від 218885,2 тис. дол. (2017 р.) до 740798,9 тис. дол. (2022 р.)); машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (діапазон коливань від 270438,0 тис. дол. (2018 р.) до 351224,0 тис. дол. (2020 р.)); продукти рослинного походження (діапазон коливань від 147559,3 тис. дол. (2017 р.) до 259757,8 тис. дол. (2020 р.)). Серед груп товарів, обсяги імпорту яких дуже суттєві в Одеській області, слід відзначити засоби наземного транспорту, літаючі апарати, плаваючі засоби; недорогоцінні метали та вироби з них.

Аналіз динаміки експорту послуг, проведений на підставі даних Головного управління статистики у Одеській області (рис. 5), показав, що, починаючи з 2018 по

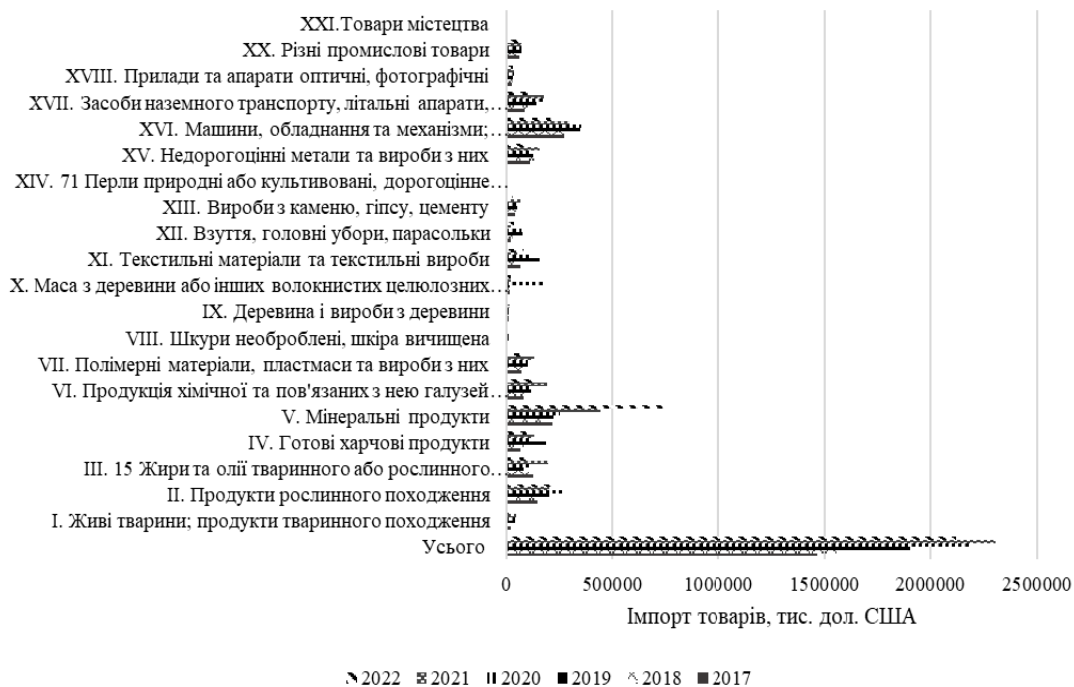

Рис. 4. Динаміка імпорту товарів Одеської області за 2017–2022 рр.
 Побудовано за даними [26].

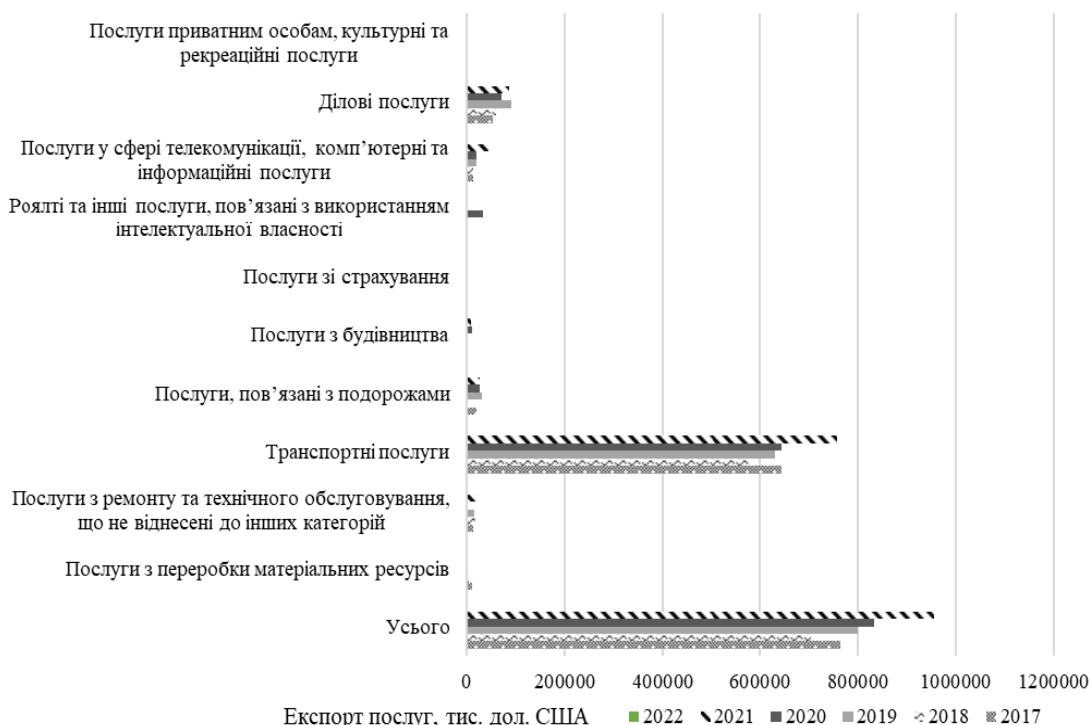

Рис. 5. Динаміка експорту послуг Одеської області за 2017–2022 рр.
 Побудовано за даними [27].

2021 рр., спостерігалася стійка тенденція щодо їх зростання. У 2022 р. у зв'язку з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України обсяги експорту послуг значно скоротилися – на 41,2% і досягли найнижчого рівня за досліджуваний період – 561632,4 тис. дол.

Розгляд структури послуг доводить, що в експорті переважають транспортні, їх частка постійно перевищує 70%: 2017 р. – 84,15%; 2018 р. – 81,91; 2019 р. – 78,79; 2020 р. – 77,36; 2021 р. – 79,39; 2022р. – 73,91%. На другому місці за часткою знаходяться ділові послуги, але вони не перевищують 11%.

Серед транспортних послуг в експорті за досліджуваний період з 2017 по 2022 рр. переважали послуги морського транспорту та інші допоміжні та додаткові (рис. 6). Слід відзначити стабільну тенденцію зростання у експорті послуг річкового транспорту. Так, якщо у 2017 р. їх обсяг дорівнював 21229,8 тис. дол., то вже у 2021 р. – 32495,3 тис. дол., а у 2022р. – 47119,3 тис. дол. Відзначена тенденція свідчить про наявний економічний потенціал водного транспорту, і саме річкового, в експортній діяльності суб'єктів господарювання регіону.

Щодо імпорту послуг Одеської області, то вони за обсягами значно менші обсягів експорту (рис. 7). Аналіз динаміки свідчить про стабільну тенденцію зростання обсягів імпорту послуг з 2017 по 2021 рр. У 2022 р. відзначається суттєвий спад.

Як і у ситуації зі структурою експорту, в імпорті переважають транспортні послуги (рис. 8). Ділові послуги також займають друге місце у структурі.

Щодо структури імпорту самих транспортних послуг, провідну позицію займають послуги морського транспорту. Динаміка обсягів імпорту послуг морського транспорту демонструвала стійку тенденцію до зростання з 2017 по 2021 рр. У 2022 р. імпорт транспортних послуг зменшився майже вдвічі порівняно з 2021 р. Якщо у 2021 р. імпорт послуг морського транспорту склав 407309,2 тис. дол., то у 2022 р. – 286781,5 тис. дол.

Враховуючи значущість послуг морського, й особливо річкового транспорту, для регіону, що досліджується, розглянемо динаміку фінансових результатів ДП «Ренійський морський порт», ДП «Ізмайльський морський порт» та ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство».

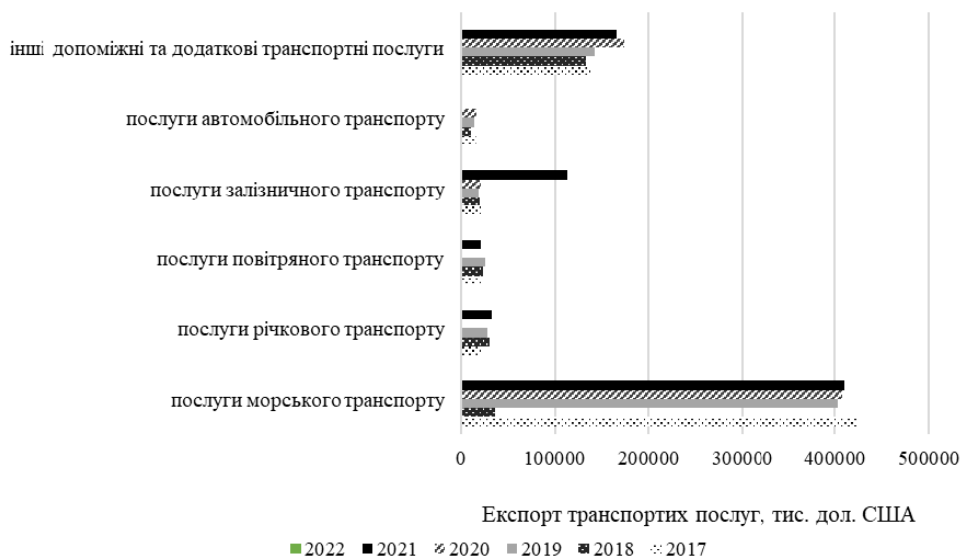

Рис. 6. Динаміка експорту транспортних послуг Одеської області за 2017–2022 рр.
Побудовано за даними [27].

Рис. 7. Динаміка імпорту послуг Одеської області за 2017–2022 рр.
Побудовано за даними [27].

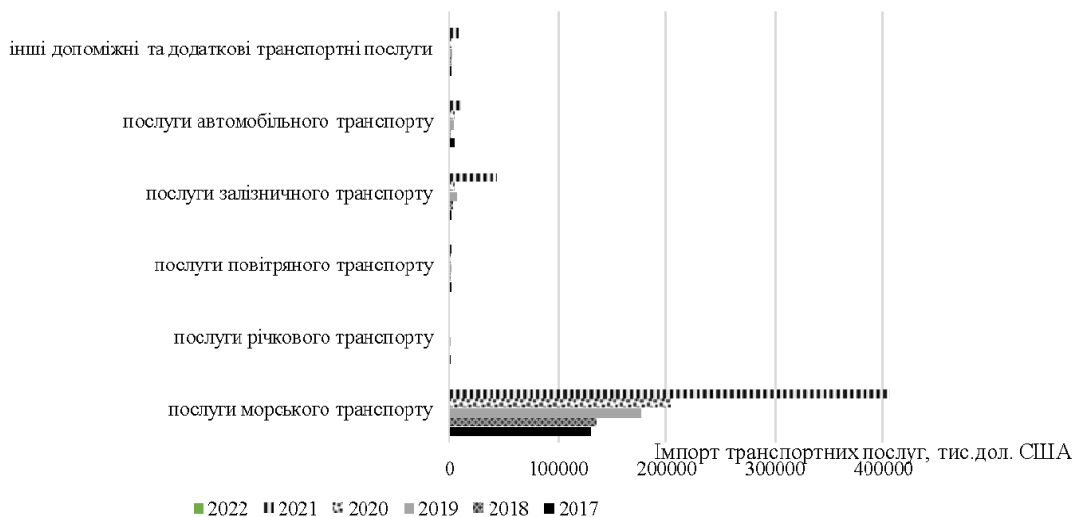

Рис. 8. Динаміка імпорту транспортних послуг Одеської області за 2017–2022 рр.
Побудовано за даними [27].

Наведені у табл. 1 дані свідчать, що всі три підприємства, які надають послуги річкового транспорту, мають потенціал для подальшого розширення зовнішньоекономічної діяльності. У 2022 р. ДП «Ізмаїльський морський торговельний порт», ДП «Ренійський морський торговельний порт» і ПрАТ «Українське Дунайське пароплавання» продемонстрували найвищі показники

чистого доходу і прибутку за досліджуваний період. Так, Ренійський порт у період 2019–2021 рр. мав від’ємний фінансовий результат (збиток), тоді як у 2022 р. підприємство отримало прибуток. Ізмаїльський морський торговельний порт весь досліджуваний період здійснював діяльність, отримуючи прибуток; при цьому найбільша сума прибутку спостерігається у 2022 р. ПрАТ

Таблиця 1

**Динаміка фінансових результатів ДП «Ізмаїльський торговельний морський порт»,
ДП «Ренійський торговельний морський порт», ПрАТ «Українське Дунайське
пароплавство» за 2018–2022 рр.**

Рік	ДП «Ізмаїльський морський торговельний порт»		ДП «Ренійський морський торговельний порт»		ПрАТ «Українське Дунайське пароплавство»	
	Чистий дохід	Прибуток / збиток	Чистий дохід		Чистий дохід	Прибуток / збиток
2022	1452205	450124	542065	356516	1694756	496035
2021	499120	23930	18961	-34699	692689	-11290
2020	419232	23306	7389	-45302	662191	79302
2019	536483	25613	17143	-25398	873530	-8635
2018	586101	41693	*	*	*	*
2017	617860	99547	*	*	*	*

*- Відсутні дані.

Складено автором на підставі даних [22; 29; 30; 31; 32; 33; 34].

«Українське Дунайське пароплавство» мало збитки у 2019 і 2021 рр., максимальний прибуток, як і у двох інших портів, отримано саме у 2022 р.

Проведення оцінювання компонент економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізовано на території Дунайського басейну в Україні, дозволяє перейти до формулювання рекомендацій з урахуванням факторів впливу і ризиків.

Останніми роками на території Дунайського басейну в Україні досягнуто позитивні результати і важливі кроки здійснено у напрямі економічної інтеграції. Проте, незважаючи на зусилля з подальшого реформування умов для господарської діяльності, ведення бізнесу ще залишається ускладненим. Застарілі методи не сприяють впровадженню інновацій і не стимулюють нових учасників ринку розвивати новий бізнес. Є необхідність проведення ефективних дій у сферах, що мають особливе значення.

Опрацювання результатів оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізовані на території Дунайського басейну в Україні, та систематизація результатів науково-практичних досліджень, присвячених перспективам

розвитку досліджуваного регіону [5; 10; 13; 14; 19; 21; 23; 24; 25; 35], дозволяє визначити фактори та ризики (табл. 2).

Для підвищення економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, що локалізуються на території Дунайського басейну в Україні, необхідна реалізація нижченаведених заходів.

Розвинута транспортна інфраструктура є однією з найбільш потужних компонент, що обумовлюють подальший розвиток економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізовані у басейну Дунаю в Україні. Сильними сторонами цих територій є вигідне географічне положення (приморський і прикордонний регіон України), достатньо розвинута та розгалужена інфраструктура, що дозволяє розширити географію експорту продукції і є досить важливою у подальшому розвитку комбінованих маршрутів. Заходи підвищення економічного потенціалу мають бути спрямовані на створення мультимодального транспортного вузла в Одеській області зі значними обсягами вантажо- і пасажиропотоків та подальший розвиток зовнішньоекономічної діяльності транспортно-логістичних

Фактори та ризики, що впливають на економічний потенціал для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, що локалізуються на території Дунайського басейну в Україні

Фактори	
Позитивні	Негативні
1. Розташування в басейні річки Дунай, яка є однією з найбільших транспортних артерій Європи	1. Нереалізовані можливості розвитку регіону (перевага у експорті продукції з низьким рівнем доданої вартості, низьким рівнем інноваційності) та висока залежність від зовнішніх економічних факторів
2. Наявність потужної інфраструктури для транспортування товарів річковим, морським видами транспорту. Розвинена система портів та причалів, що забезпечує зручні умови для морських та річкових перевезень	2. Недостатня розвиненість транспортної та логістичної інфраструктури на суходолі, що ускладнює перевезення товарів до морських та річкових портів
3. Потенціал для розвитку туризму та рекреаційної індустрії за рахунок привабливого ландшафту, сприятливих кліматичних умов, великої кількості історичних пам'яток	3. Недостатня кількість пунктів приймання та обробки вантажів, що призводить до затримок та збільшення витрат на логістику
4. Наявність природних ресурсів: землі сільськогосподарського призначення, риб, морської солі, газу та нафти. Сприятливі агрокліматичні умови дозволяють виробляти і реалізовувати на експорт продукцію рослинництва і тваринництва	4. Високий рівень корупції та бюрократичних перешкод при здійсненні бізнесу
5. Наявність земельних ділянок з площею, достатньою для будівництва сонячних та вітрових електростанцій	5. Нестабільність політичної та економічної ситуації в країні та регіоні
Ризики, що впливають на економічний потенціал ЗЕД суб'єктів господарювання Дунайського басейну в Україні	
1. Ризик зміни законодавства, особливо зміни податкової політики, що може досить негативно вплинути на діяльність суб'єктів господарювання	
2. Ризик зміни валютного курсу для суб'єктів господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, є одним з найвпливовіших ризиків	
3. Ризик неплатоспроможності партнерів та збитки від непогашеної заборгованості	
4. Ризик екологічних катастроф, які можуть спричинити значні збитки для суб'єктів господарювання	
5. Ризик руйнування інфраструктури, обумовлений воєнними діями на території України	
6. Ризик еміграції висококваліфікованої робочої сили	

компаній. Спрямованість на вступ у ЄС також створює додаткові можливості для експортоорієнтованих підприємств розширити географію та сподіватися на збільшення квот на експорт української продукції (товарів) до країн ЄС.

Наявність потенціалу таких галузей, як хімічна, фармацевтична, машинобудівна, харчова та переробна промисловості, виробництво будматеріалів тощо, дозволяє запропонувати створення та подальший розвиток портово-промислових

комплексів та індустріальних парків на засадах приватно-державного партнерства. При цьому основний акцент потрібно спрямувати на виробництві наукоємної інноваційної продукції і зростання її частки у структурі експорту.

Досить важливою для досліджуваних територій є компонента, пов'язана з природно-кліматичними умовами, привабливим ландшафтом та історичними пам'ятками для розвитку потенціалу туризму та рекреаційної індустрії. Значний культурний потенціал представлений

великою кількістю закладів культури і мистецтва, архітектурних пам'яток, пам'яток історії. На території областей України, що локалізовані у басейну Дунаю, реалізуються великі мистецькі проекти, що є важливим для забезпечення маркетингу територій та доцільним у зв'язку зі зростаючим інтересом в країні і світі до українських звичаїв та традицій. Наявний туристично-рекреаційний потенціал та розвинута мережа природоохоронних територій дозволяє залучити іноземні інвестиції за рахунок зростаючого попиту на різні види рекреаційної та туристичної діяльності на територіях природно-заповідного фонду. Наступна рекомендація може бути визначена як активізація членства суб'єктів, що здійснюють господарську діяльність у сфері туристичного бізнесу, у європейських міжрегіональних об'єднаннях та утворення й розвиток туристичних кластерів.

Території басейну Дунаю в Україні характеризуються наявністю природних ресурсів: сільськогосподарських земель, газу та нафту, риб, морської солі, які можуть бути використані суб'єктами господарювання для подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Сільське господарство – одна з провідних галузей економіки регіону та відіграє важливу роль у формуванні темпів економічного зростання. Так, наприклад, у Одеській області сприятливі агрокліматичні умови для підвищення продуктивності тваринництва та зростання врожайності сільськогосподарських культур, що, у свою чергу, сприяють можливостям просування на зовнішніх та внутрішніх ринках органічної сільськогосподарської продукції.

Рекомендації щодо для підвищення зазначеної компоненти експортного потенціалу – це комплексне використання можливостей розвитку сільського господарства та переробки сільськогосподарської продукції, визначення видів продукції з високим рівнем рентабельності, доданої вартості і збільшення їх частки у структурі експорту продукції.

Досліджувані території мають певний ресурс для подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у сфері енергетики. В умовах руйнування енергетичної інфраструктури в результаті військових дій наявність земельних ділянок з площею, достатньою для будівництва сонячних електростанцій, та успіхи в освоєнні альтернативних джерел генерації електричної енергії вітровими станціями забезпечать подальший розвиток альтернативної енергетики та поступове досягнення енергонезалежності регіону від зовнішніх постачальників й можливості експорту її надлишку.

Слід відзначити поступове покращання інвестиційного клімату та сприяння держави у розвитку бізнесу в регіоні. Як показали результати аналізу кількості фізичних осіб підприємців, сильними сторонами області є сприятливе бізнес-середовище для сталого розвитку середнього та малого підприємництва з можливістю залучення фінансування за рахунок грантових та інших коштів міжнародних фінансових організацій: ЄБРР, НУФ, МФО тощо та спрощеною дозвільною системою у бізнесі та земельних відносинах. Таким чином, пропонуємо акцентувати увагу місцевих і державних органів влади на створенні умов розвитку малого і середнього бізнесу, особливо у сферах, де вартість необоротних капіталів не потребує значних обсягів фінансування, а також активізувати залучення фінансів міжнародних економічних організацій не тільки для відбудови зруйнованої інфраструктури регіону, а і його інтенсивного розвитку.

Серед позитивних факторів також слід зазначити наявність кваліфікованої робочої сили та поступове впровадження європейських стандартів та норм у бізнес-процеси, що покращує конкурентоспроможність підприємств на міжнародному ринку. Представникам органів місцевої і державної влади можна рекомендувати залучення на засадах взаємовигідного співробітництва закладів

вищої освіти для проведення навчання, тренінгів щодо підвищення рівня навичок і компетенції працівників малих та середніх підприємств, здатних підвищити міжнародну конкурентоспроможність зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Серед основних ризиків, що можуть негативно вплинути на підвищення економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, що локалізовані у басейні Дунаю в Україні, виділено такі:

Ризик зміни законодавства та податкової політики, що може негативно вплинути на діяльність підприємств. Збільшення інвестиційної привабливості регіону за рахунок попиту на різні види рекреаційної та туристичної діяльності на територіях природно-заповідного фонду, забезпечення маркетингу територій, формування туристичних кластерів, це можливість для структурної модернізації регіонального туристично-рекреаційного комплексу, впровадження нових видів послуг і форм обслуговування, територіального розширення, формування нових туристських центрів, районів та курортних зон.

Для вітчизняних суб'єктів господарювання, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, за сучасних умов обов'язково потрібно визначати ризик зміни валютного курсу.

В умовах воєнного стану, що обумовлює економічну нестабільність економіки всієї країни, потребує уваги ризик неплатоспроможності партнерів та несвоєчасне погашення заборгованостей.

Як показав досвід ліквідації катастрофи зруйнування Каховської ГЕС і Каховського водосховища, останній рік зросла ймовірність реалізації ризику екологічних катастроф, що можуть спричинити значні збитки для суб'єктів господарювання. Враховуючи особливу вразливість водних ресурсів до наслідків екологічних катастроф, упередження проблем щодо забруднення водних басейнів, незадовільного стану очисних

споруд, збереження і відтворення водних ресурсів можливе шляхом впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розробки та виконання планів управління басейнами річок.

Ризик через високий рівень трудової міграції може призвести до втрати найбільш конкурентоспроможної частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців), що спричинє уповільнення темпів науково-технічного прогресу і погіршення демографічної ситуації в області.

Розробку стратегій розвитку області, районів, конкретних суб'єктів господарювання доцільно здійснювати на засадах ризик-орієнтованого підходу з урахуванням опису факторів негативного впливу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене дослідження оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання Дунайського басейну в Україні дозволило дійти таких висновків. Вивчення наукових джерел дозволило включити до переліку показників оцінювання економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів динаміку валового регіонального продукту, кількості суб'єктів господарювання, їх форм, динаміку та структуру експорту товарів і послуг. За результатами аналізу показників Одеської області в 2017–2022 рр. доведено наявність потужного економічного потенціалу для здійснення зовнішньоекономічної діяльності в частині виробничої (машинобудування, сільське господарство, транспорт, хімічна, харчова, легка промисловості, енергетика) і природно-ресурсної (природно-кліматичні умови, різноманіття ландшафту) компонент. Це підтверджено високим рівнем валового регіонального продукту, зростанням обсягів експорту товарів, значними обсягами експорту транспортних послуг.

Потрібно відзначити превалювання сільськогосподарської продукції в експорті товарів, а в експорті послуг – транспортних послуг. Це обумовлює необхідність та доцільність подальшого дослідження економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів, які надають транспортні послуги, а саме послуги річкового і морського транспорту. Встановлено, що суб'єкти господарювання у веденні зовнішньоекономічної діяльності залишаються залежними від імпорту мінеральних продуктів, машин, обладнання. Опрацювання результатів проведеного аналізу і аналітичних звітів дало можливість визначити ризики та фактори впливу на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання Одеської області та сформулювати рекомендації. А саме запропоновано: створення мультитранспортного хабу в Одеській області та надалі відкриття індустріальних парків з акцентом на виробництві наукоємної інноваційної продукції; подальший розвиток

сільського господарства з переважанням виробництва експортоорієнтованої продукції з високим рівнем доданої вартості; розширення участі суб'єктів господарювання сфери туристичного і рекреаційного бізнесу в європейських міжрегіональних об'єднаннях та утворення і розвиток туристичних кластерів; ефективне використання можливостей для будівництва об'єктів альтернативної енергетики; підтримка розвитку малого і середнього бізнесу; розробка Стратегій розвитку області, районів, суб'єктів господарювання на засадах ризик-орієнтованого підходу.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у подальшому розвитку наукового забезпечення оцінювання економічного потенціалу для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, а саме у встановленні компонент, які доцільно проаналізувати, і, застосовуючи системний та ризик-орієнтований підходи, визначити заходи для підвищення потенціалу.

Список використаної літератури

1. Ажаман І.А., Гронська М.В., Пуціна Н.В. Практичні аспекти оцінки економічного потенціалу підприємства. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2020. № 4. URL: <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/efektyvna-ekonomika/article/view/2353>
2. Акименко О.Ю. Механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва України: дис. д-р. екон. наук : 08.00.03 / Львівський торговельно-економічний ун-т. Луцьк, 2021. 541 с.
3. Бабан Т.О. Розвиток експортного потенціалу аграрних підприємств на ринку зерна ячменю : автореф. дис. на здобуття наук ступеню канд. екон. наук : 08.00.04. Мелітополь, 2017. 23 с.
4. Бабій І.В. Вплив факторів на забезпечення зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 114-118.
5. Білянський Ю.О. Інституційне забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств в умовах євроінтеграції : дис. ...канд. екон. наук : 08.00.04 / Подільський державний агро-технічний університет. Кам'янець-Подільський, 2020. 292 с.
6. Валовий регіональний продукт з урахуванням перегляду даних платіжного балансу. Головне управління статистики в Одеській області. URL : <http://od.ukrstat.gov.ua/>
7. Васківська К.В., Лозінська Л.Д. Особливості конкурентного економічного потенціалу підприємства. *Аграрна економіка*. 2020. Т.13, №1-2. С. 56-62.
8. Васюренко В.А. Оцінка економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2016. Вип. 17(1). С. 51-54.

9. Величко О.В. Сутність економічного потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №9 (171). С. 15-20.
10. Гавриш О.А., Кавун В.А. Критичний аналіз нормативних засад управління проектними ризиками. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2017. №14. С. 216-222. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22330>
11. Гончар О.І., Лабунець В.О., Лабунець О.О. Особливості формування потенціалу підприємства за сучасних умов. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. №3, Т.1. С. 7-11.
12. Дергалюк М.О. Управління економічним потенціалом підприємств торгівлі сільськогосподарською технікою. *Агросвіт*. 2019. №7. С. 60-64.
13. Зелінська О.З. Активізація зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах євро регіонального співробітництва: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 / Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2020. 279 с.
14. Зрайло І.І. Організаційно-економічний механізм реалізації зовнішньоекономічного потенціалу зернопродуктового підкомплексу АПК: дис. д-р філософії : 051 / Львівський аграрний національний ун-т. Львів, 2020. 240 с.
15. Квасницька Р., Тарасюк М. Структуризація потенціалу підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73-82. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2017/01/7.pdf>
16. Коваль Л.В. Особливості оцінювання якості економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 21, Ч. 1. С. 108-112.
17. Краснокутська Н.С. Управління потенціалом торговельного підприємства: монографія. Харків : Харківський державн. ун-т харчування та торгівлі, 2012. 322 с.
18. Мережко В.М. Формування фінансово-економічного потенціалу у розвитку ЗЕД підприємств за умов євроінтеграції : дис. ...канд. економ. наук: 08.00.04/ Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2021. 283 с.
19. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / за заг. ред. В.Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.
20. Павлюк Т.С. Сучасні методи управління зовнішньоекономічною діяльністю машинобудівних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук ступеню канд. екон. наук : 08.00.04. Запоріжжя, 2018. 23 с.
21. Платонова І.О. Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні : дис. ...канд. наук з держ. управ.: 25.00.02 / Національний університет цивільного захисту України. Харків, 2021. 253 с.
22. Приватне акціонерне товариство Українське Дунайське пароплавство. URL: https://clarity-project.info/edr/01125821/finances?current_year=2020
23. Посохов І.М. Дослідження державної політики регулювання ризику в країнах ЄС. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 2. С. 8-11. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/25157>
24. Рета М.В. Класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності та їх відображення у системі обліку. 2017. Вип. 13, ч. 2. С. 196-201. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/27833>
25. Стратегія розвитку Одеської області на 2021–2027рр. Одеська обласна державна адміністрація. 2018. 115 с.
26. Товарна структура зовнішньої торгівлі товарами. Зовнішньоекономічна діяльність. Головне управління статистики у Одеській області. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/>
27. Товарна структура зовнішньої торгівлі послугами. Зовнішньоекономічна діяльність. Головне управління статистики у Одеській області. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/>
28. Реєстр статистичних одиниць. Головне управління статистики у Одеській області. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/>

29. Фінансова звітність. Державне підприємства Ренійський морський торговельний порт. URL: https://clarity-project.info/edr/01125809/finances?current_year=2022
30. Форма 2. Публічні дані. Ізмаїльський торговельний морський порт. URL: <https://www.izmport.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/202212/forma2.pdf>
31. Форма 2. Публічні дані. Ізмаїльський торговельний морський порт. URL: <https://www.izmport.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/forma2.pdf>
32. Форма 2. Публічні дані. Ізмаїльський торговельний морський порт. URL: https://www.izmport.com.ua/wp-content/uploads/2021/05/forma_2.pdf
33. Форма 2. Публічні дані. Ізмаїльський торговельний морський порт. URL: <https://www.izmport.com.ua/wp-content/uploads/2020/01/forma-2-2019.pdf>
34. Форма 2. Публічні дані. Ізмаїльський торговельний морський порт. URL: <https://www.izmport.com.ua/wp-content/uploads/2019/04/otchet2019-6.pdf>
35. Школенко О.Б. Покращення бізнес-клімату для розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 45. С. 45-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_45_10

References

1. Azhaman I.A., Hrons'ka M.V., Puschina N.V. (2020) Praktychni aspekty otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpryemstva [Practical aspects of assessing the economic potential of an enterprise]. *Elektronne naukove fakhove vydannia Efektyvna ekonomika* [Effective economy]. 2020, Issue 4, URL: <http://ojs.dsau.dp.ua/indekh.php/efektyvna-ekonomika/artitsle/view/2353> (Accessed 12 May 2023) (in Ukrainian).
2. Akymenko O.Yu. (2021) Mekhanizm rehuliuвання zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti promysloвого vyrobnytstva Ukrainy dys. dokt. econ. nauk [The mechanism of regulation of foreign economic activity of industrial production of Ukraine dr. econ. sci. thesis]. Luts'k, 2021. 541p. (in Ukrainian).
3. Baban T.O. (2017) Rozvytok eksportnoho potentsialu ahrarykh pidpryemstv na rynku zerna iachmeniu : avtoref. dys. na zdobuttia nauk stupeniu kand. ekon. nauk [Development of the export potential of agrarian enterprises on the market of barley grain: autoref. thesis for obtaining the degree of candidate of sciences]. Melitopol', 2017. 23 p. (in Ukrainian).
4. Babij I.V. (2016) Vplyv faktoriv na zabezpechennia zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti promyslovykh pidpryemstv [The influence of factors on the provision of foreign economic activity of industrial enterprises]. *Ekonomika i suspil'stvo*. [Economy and society]. 2016. Issue. 3. pp. 114-118. (in Ukrainian).
5. Bilians'kyj Yu.O. (2020) Instytutysijne zabezpechennia rozvytku zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti ahrarykh pidpryemstv v umovakh ievrointehratsii : dys. kand. ekon. nauk [Institutional support for the development of foreign economic activity of agrarian enterprises in the conditions of European integration]. Kam'ianets'-Podil's'kyj, 2020. 292 p. (in Ukrainian).
6. Holovne upravlinnia statystyky v Odes'kij oblasti (2023). Valovyj rehional'nyj produkt z urakhuvanniam perehliadu danykh platizhnoho balansu. [Gross regional product taking into account the revision of balance of payments data]. URL : <http://od.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 10 Decemder 2023) (in Ukrainian).
7. Vas'kivs'ka K.V., Lozins'ka L.D. (2020) Osoblyvosti konkurentnoho ekonomichnoho potentsialu pidpryemstva [Peculiarities of the competitive economic potential of the enterprise] *Ahrarna ekonomika* [Agrarian economy]. 2020. Vol.13, №1-2. pp. 56-62. (in Ukrainian).
8. Vasiurenko V.A. (2016) Otsinka ekonomichnoho potentsialu pidpryemstva [Assessment of the economic potential of the enterprise] *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnogo universytetu. Ekonomichni nauky*. [Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic sciences] 2016. Issue 17(1). pp. 51-54. (in Ukrainian).

9. Velychko O.V. (2015) Sutnist' ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva [The essence of the economic potential of the enterprise.] Aktual'ni problemy ekonomiky [Actual problems of the economy]. 2015. No. 9 (171). pp. 15–20. (in Ukrainian).
10. Havrysh O.A., Kavun V.A. (2017) Krytychnyj analiz normatyvnykh zasad upravlinnia proektnymy ryzykamy. [Critical analysis of project risk management regulatory principles] Ekonomichnyj visnyk NTUU «KPI» [Economic bulletin of NTUU «KPI»]. 2017. No. 14. pp. 216-222. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22330> (in Ukrainian).
11. Honchar O.I., Labunets' V.O., Labunets' O.O. (2017) Osoblyvosti formuvannia potentsialu pidpriemstva za suchasnykh umov [Peculiarities of enterprise potential formation under modern conditions]. Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu [Bulletin of the Khmelnytskyi National University]. 2017. No. 3, Volume 1. pp. 7-11. (in Ukrainian).
12. Derhaliuk M.O. (2019) Upravlinnia ekonomichnym potentsialom pidpriemstv torhivli sil's'kohospodars'koiu tekhnikoju [Management of the economic potential of enterprises trading in agricultural machinery]. Ahrosvit. 2019. No7. p. 60-64. (in Ukrainian).
13. Zelins'ka O.Z. (2020) Aktyvizatsiia zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti rehionu v umovakh ievrorehional'noho spivrobotnytstva: dys. kand. ekon. nauk [Activation of the region's foreign economic activity in the context of Euroregional cooperation] PhD of econ. thesis]. Luts'k, 2020. 279 p. (in Ukrainian).
14. Zrajlo I.I. (2020) Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm realizatsii zovnishn'oekonomichnoho potentsialu zernoproduktovoho pidkompleksu APK: dys. d-r filosofii [Organizational and economic mechanism of realizing the foreign economic potential of the grain product sub-complex of the agro-industrial complex: PhD of econ. thesis] L'viv, 2020. 240 p. (in Ukrainian).
15. Kvasnyts'ka R., Tarasiuk M. (2017) Strukturyzatsiia potentsialu pidpriemstva [Structuring the potential of the enterprise]. Visnyk KNUTE. 2017. No 1. pp. 73-82. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2017/01/7.pdf> (Accessed 30 May 2023) (in Ukrainian).
16. Koval' L.V. (2016). Osoblyvosti otsiniuvannia iakosti ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva [Peculiarities of assessing the quality of the economic potential of the enterprise]. Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. 2016. Issue 21, part 1. pp. 108-112. (in Ukrainian).
17. Krasnokuts'ka N.S. (2012) Upravlinnia potentsialom torhovel'noho pidpriemstva: monohrafiia [Management of the potential of a trading enterprise : a monograph]. Khar'kov: Kharkivs'kyj derzhavn. un-t kharchuvannia ta torhivli, 2012. 322 p. (in Ukrainian).
18. Merezhko V.M. (2021) Formuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu u rozvytku ZED pidpriemstv za umov ievrointehratsii: dys. kand. ekonom. nauk [The formation of the financial and economic potential in the development of foreign trade enterprises under the conditions of European integration PhD of econ. thesis]. Khmel'nyts'kyj, 2021. 283 p. (in Ukrainian).
19. Herasymenko V.H. (2016) Otsinka turystychno-rekreatsijnoho potentsialu rehionu: monohrafiia [Assessment of the tourist and recreational potential of the region: monograph]. Odesa : ONEU, 2016. 262 p. (in Ukrainian).
20. Pavliuk T.S. (2018) Suchasni metody upravlinnia zovnishn'oekonomichnoiu diial'nistiu mashynobudivnykh pidpriemstv: avtoref. dys. na zdobuttia nauk stupeniu kand. ekon. nauk [Modern methods of managing the foreign economic activity of machine-building enterprises: autoref. thesis for obtaining the PhD of Economy]: Zaporizhzhia, 2018. 23 p. (in Ukrainian).
21. Platonova I.O. (2021) Rozvytok mekhanizmiv derzhavnoho rehuliuвання zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti v Ukraini: dys. kand. nauk z derzh. uprav [Development of mechanisms of state regulation of foreign economic activity in Ukraine : thesis] Khar'kov, 2021. 253 p. (in Ukrainian).

22. Pryvatne aktsionerne tovarystvo Ukrain's'ke Dunajs'ke paroplavstvo [Ukrainian Danube Shipping Private Joint Stock Company] URL: https://tslarity-projetst.info/edr/01125821/finantses?tsurrent_ear=2020 (Accessed 10 September 2023) (in Ukrainian).

23. Posokhov I.M. (2016) Doslidzhennia derzhavnoi polityky rehuliuвання ryzyku v krainakh YeS. [Study of the state policy of risk regulation in the EU countries.] Ekonomika. Finansy. Pravo [Economy. Finances. Right.]. 2016. No. 2. pp. 8-11. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/25157> (Accessed 20 November 2023) (in Ukrainian).

24. Reta M.V. (2017) Klasyfikatsiia ryzykiv zovnishn'oekonomichnoi diial'nosti ta ikh vidobrazhennia u systemi obliku [Classification of risks of foreign economic activity and their reflection in the accounting system]. 2017. Issue 13, part 2. pp. 196-201. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/27833> (in Ukrainian).

25. Odes'ka oblasna derzhavna administratsiia [Odesa Regional State Administration] (2018). Stratehiia rozvytku Odes'koi oblasti na 2021-2027. [Development strategy of Odesa region for 2021-2027] Odesa, 115 p. (in Ukrainian).

26. Main Department of Statistics in Odesa Region. (2023) Tovarna struktura zovnishn'oi torhivli tovaramy. Zovnishn'oekonomichna diial'nist' [Commodity structure of foreign trade in goods. Foreign economic activity] Odesa region. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).

27. Main Department of Statistics in Odesa Region. (2023) Tovarna struktura zovnishn'oi torhivli posluhamy. Zovnishn'oekonomichna diial'nist'. Holovne upravlinnia statystyky u Odes'kij oblasti [Commodity structure of foreign trade in services. Foreign economic activity]. Odesa region URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).

28. Reiestr statystychnykh odynyt's'. Holovne upravlinnia statystyky u Odes'kij oblasti. [Register of statistical units. Main Department of Statistics in Odesa Region] URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).

29. Finansova zvitnist'. Derzhavne pidpriemstva Renijs'kyj mors'kyj torhovel'nyj port [Financial reporting. State Enterprise Rheny Sea Trade Port]. URL: https://tslarity-projetst.info/edr/01125809/finantses?tsurrent_ear=2022 (in Ukrainian).

30. Forma 2. (2023) Publichni dani. Izmail's'kyj torhovel'nyj mors'kyj port [Form 2. Public data. Izmail trade sea port]. URL: <https://vvv.izmpport.tsom.ua/vp-tsontent/uploads/2023/05/202212/forma2.pdf> (in Ukrainian).

31. Forma 2. (2022) Publichni dani. Izmail's'kyj torhovel'nyj mors'kyj port [Form 2. Public data. Izmail trade sea port]. URL: <https://vvv.izmpport.tsom.ua/vp-tsontent/uploads/2022/12/forma2.pdf> (in Ukrainian).

32. Forma 2. (2021) Publichni dani. Izmail's'kyj torhovel'nyj mors'kyj port [Form 2. Public data. Izmail trade sea port]. URL: https://vvv.izmpport.tsom.ua/vp-tsontent/uploads/2021/05/forma_2.pdf (in Ukrainian).

33. Forma 2. (2020) Publichni dani. Izmail's'kyj torhovel'nyj mors'kyj port [Form 2. Public data. Izmail trade sea port]. URL: <https://vvv.izmpport.tsom.ua/vp-tsontent/uploads/2020/01/forma-2-2019.pdf> (in Ukrainian).

34. Forma 2. (2019) Publichni dani. Izmail's'kyj torhovel'nyj mors'kyj port [Form 2. Public data. Izmail trade sea port.]. URL: <https://vvv.izmpport.tsom.ua/vp-tsontent/uploads/2019/04/otchet2019-6.pdf> (in Ukrainian).

35. Shkolenko O.B. (2020) Pokraschennia biznes-klimatu dlia rozvytku maloho i seredn'oho pidpriemnytstva v Ukraini [Improving the business climate for the development of small and medium-sized enterprises in Ukraine]. Infrastruktura rynku [Market Infrastructure]. 2020. Issue 45. pp. 45-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrtstr_2020_45_10 (Accessed 10 March 2023) (in Ukrainian).

ANALYSIS OF THE COMPONENTS OF ECONOMIC POTENTIAL FOR CONDUCTING FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF BUSINESS ENTITIES IN THE DANUBE BASIN IN UKRAINE

Yaroslava I. Hlushchenko, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv (Ukraine)

E-mail: slavina.ivc@gmail.com

Olena O. Korohodova, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv (Ukraine)

E-mail: korogodova.olena@gmail.com

Natalya O. Chernenko, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv (Ukraine)

E-mail: chernekonatasha0@gmail.com

Kateryna V. Petrenko, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv (Ukraine)

E-mail: petrenko.katarina@gmail.com

<https://doi.org/10.32342/3041-2137-2025-1-62-19>

Keywords: *potential, economic potential, foreign economic activity, business entities, Danube basin, Danube delta*

JEL classification: *L 10, M 21, R 10, R19, R58, Q 20*

The article demonstrates the importance of studying the assessment of economic potential for business entities in the Danube basin, considering the international community's focus on issues affecting the delta region. It identifies the components essential for evaluating the economic potential for foreign economic activity of these entities: production, natural resources, labor, innovation, and investment. The natural resource potential for realizing the economic potential of foreign economic activities of entities located in Ukraine's Danube basin is characterized.

The indicators of the production component of economic potential for entities in the Odesa region are analyzed, covering the dynamics of the gross regional product, the number of economic entities, and the dynamics and structure of exports of goods and services, as well as the financial performance of leading enterprises. The analysis results of Odesa region indicators from 2017-2022 confirm strong economic potential for foreign economic activity in terms of the production component (including engineering, agriculture, transport, chemical, food, light industry, energy) and natural resource component (natural and climatic conditions, landscape diversity). The article highlights the predominance of agricultural products and transport services in exports.

It is established that business entities remain dependent on imports of mineral products, machinery, and equipment for conducting foreign economic activity. Analyzing the results and reports allowed the identification of risks associated with foreign economic activity for business entities in the Odesa region. Recommendations for enhancing the foreign economic potential of business entities, considering influential factors and risks, can support the development of further strategies for Odesa region, Izmail district, and individual business entities.

The scientific novelty of this research lies in expanding theoretical frameworks and improving the scientific and methodological foundations for assessing the economic potential of business entities engaging in foreign economic activity.

Одержано 21.01.2024.